

Kvalitetsansvarig har nu blivit kontrollansvarig.

Kontrollansvarig enligt PBL

Boverkets föreskrifter och allmänna råd om certifiering av kontrollansvariga, trädde i kraft samtidigt med nya PBL. Då upphörde också verkets föreskrifter och allmänna råd (BFS 1995:5) om certifiering av riksbehöriga kvalitetsansvariga att gälla.

TEXT: BO SAMUELSSON. FOTO: SARA REUBEN

Om en byggnadsåtgärd är lov- eller anmälningspliktig, ska byggherren se till att den kontrolleras enligt den kontrollplan som byggnadsnämnden fastställer i startbeskedet. Och i de flesta fall när man gör en bygg-, rivnings- eller markåtgärd krävs en kontrollansvarig. Den kontrollansvarige ska vara certifierad och ha sådana kunskaper om och erfarenhet av projekterings-, bygg- och rivningsprocessen att denne på ett tillfredsställande sätt kan följa upp kontrollen av ett byggprojekt.

Ett tydligt krav i PBLs tionde kapitel är att kontrollansvarig hjälper byggherren att ta fram kontrollplanen och ser till att nödvändiga kontroller vid ett byggprojekt utförs.

KONTROLLPLAN

Byggherren ska senast vid det tekniska

samrådet med byggnadsnämnden lämna ett förslag till en kontrollplan samt de tekniska handlingar, ritningar och beskrivningar, som utöver ansökningshandlingarna för bygglov krävs för att byggnadsnämnden ska kunna pröva frågan om startbesked.

Kontrollplanen ska innehålla uppgifter om:

1. vilka kontroller som ska göras och vad kontrollerna ska avse,
2. vem som ska göra kontrollerna,
3. vilka anmälningar som ska göras till byggnadsnämnden,
4. vilka arbetsplatsbesök som byggnadsnämnden bör göra och när besöken bör ske,
5. vilket farligt avfall som rivningsåtgärder kan ge upphov till, och
6. hur farligt avfall och annat avfall ska tas om hand.

Kontrollplanen ska vara anpassad till förutsättningarna i det aktuella fallet och ha den utformning och detaljeringsgrad som behövs för att säkerställa att alla väsentliga krav på byggnadsverket uppfylls, samt att förbudet mot förvanskning följs, och likaså kraven på varsamhet.

Av kontrollplanen ska det också framgå i vilken omfattning kontrollen ska utföras:

- inom ramen för byggherrens dokumenterade egenkontroll, eller
- av någon som har särskild sakkunskap och erfarenhet av det som ska kontrolleras, sakkunniga ska vara certifierade.

KONTROLL OCH TILLSYN

För den kontroll som utförs ska det finnas en eller flera kontrollansvariga som har:

- kunskap, erfarenhet och lämplighet

som behövs för uppgiften och kan styrka detta med ett bevis om certifiering

- en självständig ställning i förhållande till den som utför den åtgärd som ska kontrolleras.

Finns det flera kontrollansvariga, ska byggherren se till att någon av dem samordnar de kontrollansvarigas uppgifter.

Vid små ändringar av en- eller tvåbo-stadshus krävs det inte någon kontrollansvarig om inte byggnadsnämnden beslutar annat, eller vid vissa andra små åtgärder enligt plan- och byggförordningen.

KONTROLLANSVARIGES ROLL

En kontrollansvarig ska:

- biträda byggherren med att upprätta förslag till den kontrollplan som krävs och, i fråga om rivningsåtgärder, biträda vid inventeringen av farligt avfall och annat avfall,
- se till att kontrollplanen och gällande bestämmelser och villkor för åtgärderna följs samt att nödvändiga kontroller utförs,
- vid avvikelser från föreskrifter och villkor informera byggherren och vid behov meddela byggnadsnämnden,
- närvara vid tekniska samråd, besikt-

Det krävs kontrollplan även vid rivning.

ningar och andra kontroller samt vid byggnadsnämndens arbetsplatsbesök,

- dokumentera sina byggplatsbesök och notera iakttagelser som kan vara av värde vid utvärderingen inför slutbeskedet,
- och slutligen lämna ett utlåtande till byggherren och byggnadsnämnden som underlag för slutbesked, och
- om den kontrollansvarige lämnar sitt uppdrag, meddela detta till byggnadsnämnden.

KONTROLLANSVARIG SKA HA KUNSKAP

Enligt kraven i BFS 2011:14 KA 4 gäller för att bli certifierad kontrollansvarig att man har kunskap om PBL (2010:900), plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, samt de föreskrifter och allmänna råd som har meddelats med stöd av dessa författningar, BBR, EKS med flera.

Särskild vikt ska läggas vid kunskap om kontrollplaner. Sökanden ska även ha dokumenterad kunskap om entreprenadjuridik och konsumenttjänstlagen (1985:716). Kunskap om entreprenadjuridik bör omfatta bland annat AB, ABS och ABT.

Kännedom om

Sökanden ska även ha kännedom om kvalitetsledningssystem samt vissa andra lagar och förordningar som lagen om byggförsäkring, miljöbalken och avfallsförordningen.

Gällande regler för behörighet N och K

För att få behörighet N (normal) och K (komplicerad) gäller samma regler som tidigare för kvalitetsansvariga. I den nya föreskriften har Boverket tagit bort behörighet E (kontroll av Enkel art).

LÅNGVÄGARE

Boverket möjliggör nu för personer med lång yrkeserfarenhet, så kallade långvägare, att bli kontrollansvariga. En långvägare har inte så mycket teoretisk utbildning.

Långvägare kan bli certifierade förutsatt att de uppfyller kraven i föreskriften på lämplighet och praktiskt arbete inom byggområdet.

OM CERTIFIERING

För att få ett nytt beslut om certifiering, när ett tidigare beslut går ut, ska den certifierade kontrollansvarige gå igenom en förenklad kompetensprövning. Certifieringen gäller i fem år precis som tidigare. ▶

► Övergångsregler

Övergångsreglerna innebär:

- certifierad kvalitetsansvarig (E, N, K) får fortsätta som kvalitetsansvarig i ärenden som påbörjats före 2 maj 2011
- certifierade kvalitetsansvariga (N, K) får arbeta som kontrollansvariga i nya ärenden. De måste då komplettera med kunskap om nya PBL, PBF samt föreskrifterna
- rätt för certifierad kvalitetsansvarig att arbeta som kontrollansvarig upp- hörd 1 januari 2013.

SAKKUNNIGA

Boverket har beslutat om ett antal uppdaterade och en reviderad föreskrift för sakkunniga som ska vara verksamma enligt nya plan- och bygglagen, PBL.

Några av de befintliga föreskrifterna för sakkunniga har ändrats så att det till exempel blir rätt hänvisningar till nya plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen med tillhörande regler. Det är föreskrifterna för:

- Energiexpert – CEX3
- Kulturvården – KUL2
- Tillgänglighet – TIL2
- Brandskydd – SAK3.

Boverket hade ursprungligen tänkt sig en helt ny föreskrift för sakkunnig brand, men det stora antalet remissvar har gjort att den blivit försenad.

OVK, luft och radon

Reglerna för certifiering av sakkunnig funktionskontrollant av ventilationssystem har reviderats. De är lite annorlunda än de föreskrifter som finns för certifiering av övriga sakkunniga eftersom de ingår i den föreskrift som reglerar den obligatoriska ventilationskontrollen.

Det nya är att reglerna, förutom föreskrifter för certifiering av sakkunniga funktionskontrollanter, även omfattar regler för certifiering av sakkunniga inom området luft, eller som man skriver: *den som ska utföra de kontroller som behövs för att verifiera att samhällets krav om skydd*

Tillsyn och kontroll i AMA AF

Förutom de koder och rubriker i AMA AF som redovisats i artikeln om Ny Plan- och Bygglag så berörs även följande:

AFC/AFD.33 Tillsyn och kontroll enligt PBL, här anges vilka uppgifter för kontroll och tillsyn som entreprenören i stället för byggherren ska se till att de genomförs. I och med den nya PBL får inte den kontrollansvarige vara anställd i samma företag eller organisation som de som utfört åtgärden som ska kontrolleras. Byggherren tillsammans med den kontrollansvarige ska upprätta kontrollplanen enligt PBL, den kan och bör samordnas med entreprenörens egenkontrollplan. E bör tidsätta kontrollplanen och kan ges i uppdrag att göra anmälningar om sakkunnighetskontroll om så krävs. Vilka övriga uppgifter som E kan åläggas beror på objektets art, beställarens organisation och entreprenadform.

AFC/AFD.331 Kvalitetsansvarig enligt PBL. Rubriktexten "Kvalitetsansvarig" utgår och ändras till "Kontrollansvarig enligt PBL".

Här anges vem som utsetts till kontrollansvarig enligt nya PBL.

AFC/AFD.3311 Samordning av kvalitetsansvariga enligt PBL. Rubriktexten "Kvalitetsansvarig" utgår och ändras till "Samordning av kontrollansvariga enligt PBL".

I de fall det förekommer flera kvalitetsansvariga inom samma projekt ska dessa ha en KA som samordnar deras arbete. Ange vem som utsetts som samordningsansvarig.

Se även artikeln Ny Plan- och Bygglag från den 2 maj 2011.

med hänsyn till hygien, hälsa och miljön med avseende på luft uppfylls.

KRAVEN ÄR GEMENSAMMA

Den som certifierats för K-behörighet (komplicerad) räknas också som sakkunnig inom radon, eftersom det för att få K-behörighet krävs att man har kunskap om radonmätningar och möjliga åtgärdsförslag för att minska radon i byggnader.

Övergångsregler

Innan sakkunniga enligt KUL, SAK eller OVK tar på sig ett nytt uppdrag i ärende påbörjat efter 2 maj ska man ha skaffat sig kunskap om plan- och bygglagen (2010:900) och plan- och byggförordningen (2011:338) med tillhörande regler.

För CEX finns inga övergångsregler eftersom CEX3 är en ändringsföreskrift. Det finns inte heller några övergångsregler för TIL eftersom det inte finns några

certifierade sakkunniga för tillgänglighet.

Konstruktion, fukt och buller samt brand

Boverket har haft ute förslag till två helt nya föreskrifter för certifiering av sakkunniga. Dessa avser:

- Konstruktion, fukt och buller – SKR1
- Brand – Brand 1.

Boverket har fått in så många svar på sina remisser att man inte hunnit bearbeta alla ännu. Dessa föreskrifter kommer att beslutas under hösten 2011.

PÅGÅENDE REVIDERING AV AMA AF

Arbete med att revidera AMA AF 07 har påbörjats och beräknas vara avslutat till sommaren 2012.

I översynen ingår att revidera och lägga till koder och rubriker samt texter med anknytning till plan- och bygglagen. ■